

دکتر حامد اختیاری □ دکتر علیرضا نوروزی □ دکتر رضا دانشمند
دکتر معصومه معارفیوند □ دکتر پوریا جورقانیان □ حمید رضا
طاهری نخست □ دکتر علی فرهودیان □ دکتر سعید صفاتیان □
دکتر بهمن ابهریان □ دکتر محمد صالحی □ یاسمین فتح‌اللهی □
دکتر آذرخش مگری □ دکتر سید رامین رادفر □ دکتر رضا رستمی □
دکتر نهاله مشتاق □ سیحان رضایی □

مجموعه کتابهای تازه‌های پیشگیری و درمان اعتیاد

خدمات روانپزشکی در اعتیاد

دکتر حامد اختیاری □ دکتر علیرضا نوروزی

ایرسا
موسسه تخصصی اعتیاد و روانپزشکی
www.iranirsa.com

امروز و فردا
www.mehromah.org

عنوان و نام پدید آور: خدمات بستری در درمان اعتیاد/حامد اختیاری... (و دیگران)

مشخصات نشر: تهران: مهر و ماه نو، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص: مصور، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۹-۲۰-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: مؤلفین: حامد اختیاری، علیرضا نوروزی، رضا دانشمند، معصومه معارف وند، پوریا جورقانیان...

موضوع: اعتیاد-درمان

موضوع: معاندان-توانبخشی

شناسه افزوده: اختیاری، حامد، ۱۳۵۷-

رده بندی کنگره: RC۵۶۶/۲۴ ۱۳۸۹

رده بندی دیویی: ۶۱۶/۸۶۳۲۰۶

شماره کتابشناسی علی: ۲۲۱۸۲۸۸

عنوان کتاب: خدمات بستری در درمان اعتیاد

کتاب اول از مجموعه کتاب‌های تازه‌های پیشگیری و درمان اعتیاد

Inpatient Services in Addiction Treatment

New Advances in Drug Addiction Prevention & Treatment Book Series

مؤلفین

دکتر حامد اختیاری □ دکتر علیرضا نوروزی □ دکتر رضا دانشمند □ دکتر معصومه معارف وند □ دکتر پوریا جورقانیان □
حمید رضا طاهری نخست □ دکتر علی فرهادیان □ دکتر سعید مصطفیان □ دکتر پیمان ابهریان □ دکتر محمد صالحی □
یاسمین فتح‌اللهی □ دکتر آذر غش مکرری □ دکتر رامین رادفر □ دکتر رضا رستمی □ دکتر نهال مشتاق □ سبحان رضایی

سرپرستاران

دکتر حامد اختیاری □ دکتر علیرضا نوروزی

تهیه و تولید

موسسه دانش اعتیاد و روان‌شناسی ایرسا در همکاری با انتشارات مهر و ماه نو

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۹-۲۰-۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۹

مدیر تولید

سبحان رضایی

طراحی جلد

محمد حسن بغدادی

صفحه آرای

هاله قربانی تهرانی: محسن فرهادی

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به انتشارات مهر و ماه نو و موسسه دانش اعتیاد و روان‌شناسی ایرسا به شماره ثبت ۲۶۲۴۱ می‌باشد. هر نوع استفاده از مطالب این کتاب بدون مجوز از موسسه ایرسا، غیرقانونی و مشمول مجازات‌های حقوقی مؤلفین و معضنین خواهد بود.

تقدیم به مادران و پدرانمان

ع-ن ح ا

دکتر شیرین جهانگیری

استاد فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران،
که در طی ده سال گذشته پس از تالیف کتاب
«روش های تشخیص و درمان اعتیاد در ایران» (۱۳۷۹)،
انتخاب شاگردی و حمایت علمی و معنوی ایشان
به صورت مستمر شامل حال اینجانب بوده است.
ح ا

www.ketab.ir

شبکه نوین ارائه خدمات درمان سوء مصرف مواد در ایران از سال ۱۳۷۵ با تأسیس مراکز درمان سرپایی سم‌زدایی، تشکیل چند اجتماع درمان مدار و پایه شدن درمان‌های اقامتی پرهیز مدار (کمپ‌ها) شکل گرفت و با اضافه شدن درمان‌های نگهدارنده از سال ۱۳۸۲ ارتقاء یافت. در حال حاضر، درمان‌های بستری و اقامتی دارویی در کنار درمان‌های سرپایی پرهیز مدار با محوریت مداخلات دارویی و روان‌شناختی نقاط اصلی ضعف در شبکه درمان سوء مصرف مواد ایران می‌باشد. کتاب حاضر تلاش دارد تا مخاطب خود را با شرایط و چگونگی اجرای این نوع مداخله درمانی آشنا سازد و زمینه‌های لازم برای ایجاد مراکز بستری را با هدف تقویت شبکه درمانی کشور مورد بررسی قرار دهد.

در باره این کتاب

www.ketab.ir

بخش ۱: ضرورت‌ها و چارچوب نظری مراکز بستری و اقامتی درمان سوءمصرف مواد

- ۱۱۱ خدمات بستری و اقامتی درمان سوءمصرف مواد در نظام سطح بندی مراقبت‌ها در ایران: چالش‌ها و امیدها • دکتر حامد اختیاری
- ۱۱۲ درمان بستری اختلالات مصرف مواد: ضرورت، منطق و شواهد اثربخشی • دکتر علیرضا نوروزی
- ۱۱۳ خدمات بستری در بیماری اعتیاد: انتخاب یا ضرورت؟ • دکتر رضا رستمی
- ۱۱۴ مروری بر وضعیت کنونی درمان‌های بستری و اقامتی در کشور و نیازهای رو به رشد ملی • دکتر سعید صفاتیان

بخش ۲: مداخلات درمانی در مراکز بستری و اقامتی سوءمصرف مواد

- ۱۱۵ مفاهیم کلی در درمان اعتیاد و جایگاه درمان بستری • دکتر آذرخش مگری • دکتر حامد اختیاری
- ۱۱۶ آنتاگونیست‌های درمان بستری اختلالات مصرف مواد • دکتر علیرضا نوروزی
- ۱۱۷ مروری بر مداخلات روان‌شناختی در درمان بستری سوءمصرف مواد با تاکید بر مواد محرک • حمید رضا طاهری نخست
- ۱۱۸ نحوه برخورد با سایکوز و پرخاشگری در بیماران وابسته به مواد محرک در خدمات بستری • دکتر علی فرهودیان
- ۱۱۹ بازگیری تسریع شده از مواد آپیونی با استفاده از داروهای آنتاگونیست • دکتر علیرضا نوروزی
- ۱۲۰ ملزومات برنامه‌های کنترل آج آی وی ایندز در محیط‌های اقامتی درمان اعتیاد • دکتر سید رامین رادفر
- ۱۲۱ مداخلات کاهش عود پس از اتمام دوره‌های درمان بستری و اقامتی • معصومه معارف‌وند • دکتر حامد اختیاری
- ۱۲۲ جایگاه خدمات بستری در درمان سوءمصرف مواد محرک • دکتر رضا دانشمند

بخش ۳: ابعاد اجرایی و مدیریتی راه‌اندازی و پایش مراکز درمانی بستری و اقامتی

- ۱۲۳ راه‌اندازی یک مرکز بستری درمان سوءمصرف مواد در بخش خصوصی • دکتر محمد صالحی
- ۱۲۴ بررسی جنبه‌های اقتصادی راه‌اندازی مراکز درمان بستری اعتیاد • دکتر بهمان حسینی ابهریان • دکتر حامد اختیاری
- ۱۲۵ مسئول فنی مراکز بستری ترک اعتیاد: روانپزشک یا پزشک عمومی؟ • دکتر پوریا جورقانیان

بخش ۴: مروری بر تجارب مراکز درمانی بستری و اقامتی در ایران و جهان

- ۱۲۶ معرفی یک تجربه بومی: مرکز درمان بستری حیات نو • دکتر پوریا جورقانیان
- ۱۲۷ تروسا و تولدی دوباره: نمونه‌هایی موفق از درمان‌های اقامتی پرهیزمدار • یاسعین فتح‌اللهی
- ۱۲۸ مرکز دی تاپ: نمونه‌ای از مراکز بازتوانی اعتیاد • دکتر نهاله مشتاق
- ۱۲۹ همیزلدن، یک ادیسه معنوی، بازتوانی بر اساس مدل مینه سوتا • حمید رضا طاهری نخست

بخش ۵: تجارب مدیریتی بومی و موانع اجرایی در دیدگاه سیاست‌گذاران

- ۱۳۰ نظرات سیاست‌گذاران درمان اعتیاد کشور در باب خدمات اقامتی و بستری • سیحان رضایی
- ۱۳۱ چهار سطح پیشنهادی برای راه‌اندازی مراکز اقامتی و بستری در سطح کشور • دکتر سعید صفاتیان
- ۱۳۲ نقش سازمان بهزیستی در مدیریت شبکه سطح بندی شده سرپایی، اقامتی و بستری درمان اعتیاد • دکتر فرهاد اقطار
- ۱۳۳ نیازهای واقعی و کاذب نظام سطح بندی خدمات برای درمان بستری اعتیاد • دکتر محمد باقر صابری زعفراندی

۱. کتاب درمان‌های بستری وابستگی به مواد

شبکه نوین ارائه خدمات درمان سوء مصرف مواد در ایران از سال ۱۳۷۵ با تأسیس مراکز درمان سرپایی سم‌زدایی با کلونیدین و نالتروکسون، شکل‌گیری اجتماعات درمان مدار TC و زاده شدن درمان‌های اقامتی پرهیزمدار (کمپ‌ها) شکل گرفت و با اضافه شدن حاضر با وجود پیشرفت‌های چشمگیر، دچار یک وضعیت دو قطبی است. عمده شبکه درمان اعتیاد ایران از مراکز درمان سرپایی نگهدارنده و مراکز درمان کوتاه مدت اقامتی پرهیزمدار (کمپ‌ها) تشکیل شده است. اما متأسفانه سطوح دیگر این شبکه آنچنان که می‌بایست رشد و تکامل نیافته‌اند. درمان‌های سرپایی پرهیزمدار با محوریت مداخلات روان‌شناختی که می‌بایست نقطه اصلی درمان وابستگی به شیشه (مت آمفتامین) را تشکیل دهند و همچنین درمان‌های بستری، اقامتی و بازتوانی دارویی و غیردارویی با اشکال مختلف کوتاه و بلند مدت، حوزه‌های اصلی ضعف در شبکه درمان سوء مصرف مواد ایران را تشکیل می‌دهند. در این میان، کتاب حاضر گرچه با عنوان درمان‌های بستری وابستگی به مواد تألیف شده است اما در واقع سعی دارد مخاطب را با کمبودهای اصلی شبکه کنونی درمان سوء مصرف مواد در کشور آشنا سازد و زمینه‌های لازم را برای اضافه شدن خدمات تخصصی‌تر درمان سوء مصرف مواد به شبکه کنونی موجود در کشور، مورد بررسی و تحلیل قرار دهد.

۲. مجموعه کتاب‌های تازه‌های پیشگیری و درمان اعتیاد

در طی چهار سال گذشته یک تیم از مؤلفین و محققین حوزه اعتیاد تلاش نمودند برای ایجاد هماهنگی و انسجام در شبکه تخصصی نیروهای انسانی حوزه مداخله در سوء مصرف مواد در کشور، فصلنامه اعتیاد را طراحی و تولید نمایند. پس از چاپ و توزیع ۹ شماره این فصلنامه در ۲۵ هزار نسخه، متأسفانه شماره دهم این فصلنامه، گرچه بیش از ۹ ماه است که به صورت فایل آماده چاپ است، اما به نظر می‌رسد اراده فرد یا افرادی از تصمیم‌سازان بر عدم ادامه چاپ و توزیع آن قرار گرفته است و تلاش‌های مدیر مسئول، سردبیر، مدیر اجرایی، و دیگر همکاران دبیرخانه، نتیجه‌ای جز پرخاش نداشته است. در این شرایط دیگر چاره‌ای برای دبیرخانه فصلنامه، جز توقف فعالیت این فرزند نوپا باقی نمانده است. بر این اساس تیم علمی فعال در فصلنامه تصمیم گرفت فعالیت منظم خود را در قالب مجموعه‌ای از کتاب‌های موضوعی به صورت مجموعه مقاله دنبال نماید. حاصل این طرح به صورت "مجموعه کتاب‌های تازه‌های پیشگیری

و درمان اعتیاد "تنظیم گردید. کتاب پیش روی شما، اولین کتاب از این مجموعه هفت قسمتی است که به حول و قوه الهی و با بهره گیری از حمایت های شما همکاران عزیز تا انتهای سال ۱۳۹۰ به صورت منظم و هر دو ماه یک نسخه به چاپ خواهد رسید.

۳. مؤسسه دانش روان شناسی ایرسا

شرایط متغیر، پویا و پیچیده سوء مصرف مواد و اعتیاد در ایران، نیازهایی جدی را برای حضور یک جبهه فعال، چالاک و توانمند ایجاد نموده است. در این میان، گرچه سالوکارهای دولتی و دانشگاهی تلاش مؤثر و عمیقی را برای مداخله در این مشکل تولید سریع منابع علمی و آموزشی، برگزاری دوره های تربیت نیروی متخصص و تأمین ابزارهای مداخلاتی جدید در سطح کشور برای پاسخگویی به نیازهای کنونی کاملاً ضروری است. مؤسسه ایرسا با حمایت ستاد مبارزه با مواد مخدر و با هدف تعامل و اعتیاد در آبان ماه ۱۳۸۹ افتتاح گردید. در این میان، ادامه فعالیت دبیرخانه فصلنامه اعتیاد با همکاری انتشارات مهر و ماه نو در مؤسسه ایرسا، امیدهای جدیدی را برای تولید و چاپ مجموعه کتاب های "تازه های پیشگیری و درمان"، که اولین نسخه آن را در پیش رو دارید، ایجاد نموده است. امید است در پناه الطاف الهی با ادامه همراهی ها و حمایت های شما همکاران محترم، این نهال نوپا بتواند نقش مؤثری را در ارتقاء دانش اعتیاد در کشور را ایفا نماید ان شاء الله.

در انتها وظیفه خود می دانم از زحمات دوست و همکار گرامی ام جناب آقای دکتر علیرضا نوروزی که تألیف و ویراستاری بخش عمده این کتاب را بر عهده داشته اند و همچنین جناب آقای سبحان رضایی، مدیر تولید این کتاب، که با تلاش شبانه روزی ایشان و تیم همکارانشان تولید و چاپ این کتاب مقدور گردید. کمال تشکر و امتنان خود را اعلام می نمایم؛ بعلاوه، از زحمات سرکار خانم ها زهرا یکتا مقدم برای ویراستاری ادبی این کتاب، مرضیه حقیقی بخاطر تلاش شان در نمایه سازی این اثر، و جناب آقای همایون آرمش برای همراهی ایشان در انجام مصاحبه ها نهایت قدر دانی خویش را بیان می دارم. همچنین مراتب سپاسگزاری خود را نسبت به تمامی مؤلفان کتاب حاضر به خاطر نگارش و ارائه مقالات ارزشمندشان در حوزه های گوناگون مرتبط با درمان بستری اعتیاد اظهار می نمایم.

دکتر حامد اختیاری
سر ویراستار مجموعه کتاب های تازه های
پیشگیری و درمان اعتیاد
تهران، بهمن ماه ۱۳۸۹